

TLPST

Lesbrief 71: oktober 2020

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Herfstmedeklinkers gestapeld in Slavische lettersoep

Wat staat er vandaag op het taalmenu? We serveren herfstmedeklinkers gestapeld in Slavische lettersoep. Er zijn nauwelijks woorden die op *herfst* rijmen. Toch hebben sommige mensen een manier gevonden om te rijmen op *herfst*.

> [Lees verder](#)

Smibanese

Smibanese is de taal van sommige jongeren in de Bijlmer. Het is de taal van de hiphop, een nieuw soort Nederlands waarin wordt gespeeld met allerlei invloeden uit andere talen, zoals Surinaams en (een beetje) Berber, en waarin bijvoorbeeld ook woorden worden omgedraaid. Er is nu een woordenboek over het Smibanese.

> [Lees verder](#)

Herfstmedeklinkers gestapeld in Slavische lettersoep

Wat staat er vandaag op het taalmenu? We serveren herfstmedeklinkers gestapeld in Slavische lettersoep.

Merk je hoe wild de herfst om zich heen waait? Zo wild dat er af en toe ook een gedichtje over de herfst uit de boom valt. Maar zo'n gedicht over de herfst op papier krijgen is makkelijker gedacht dan gedaan. Er zijn namelijk heel weinig woorden te vinden die op *herfst* rijmen. Toch hebben dichters en rijmelaars sluwe oplossingen gevonden voor [rijmwoorden op herfst](#).

Hoe komt het nu dat *herfst* zo slecht rijmt? We hebben hier te maken met vier medeklinkers na elkaar aan het einde van een woord: *r - f - s - t*. Dat komt weinig voor, en daarom heb je ook weinig rijmwoorden op *herfst*. Taalkundigen spreken in zo'n geval over [medeklinkerstapeling](#). Als je zo'n woord combineert met een ander woord tot een samenstelling, kun je bijzondere en indrukwekkende medeklinkerstapelings maken. Je zou er spontaan een stressstoornis van krijgen.

Welke woorden hebben de [langste medeklinkerstapeling](#)? Ook hier doet de herfst van zich spreken: *herfstchrysaant* bevat maar liefst zeven medeklinkers na elkaar. Dat verdient een bloemetje! In *angstschreeuw* is de stapel zelfs acht letters lang.

Toch lijkt de hoofdprijs naar het woord *borsjtsj* te gaan, een in Slavische landen veelgeslurpte soep. Woorden als *borsjtsjschranser*, *borsjtsjschrapend* of *borsjtsjschrokkende* doen veel taalliefhebbers likkebaarden.

Zeker met een écht bordje [borsjtsj](#) erbij. Hoe lekker smaakt dat in de herfst!

Vragen

Beantwoord de vragen 1a en 1b eerst voor jezelf en bespreek je antwoorden daarna in de klas.

- 1a Vind jij dat het woord *borsjtsj* wel mee mag doen aan de wedstrijd van de langste medeklinkerstapeling? Licht je antwoord toe.
- 1b In veel Slavische landen wordt gebruikgemaakt van een ander alfabet: het cyrillische schrift. Schrijf het woord *borsjtsj* met zo weinig mogelijk [cyrillische letters](#). Hoeveel had je er nodig?

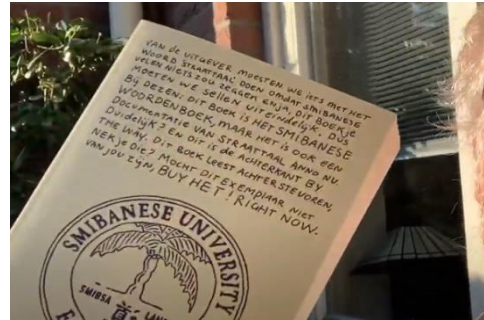
> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Smibanese

Smibanese is de taal van sommige jongeren in de Bijlmer (in Amsterdam). Het is de taal van de hiphop, een nieuw soort Nederlands waarin wordt gespeeld met allerlei invloeden uit andere talen, zoals Surinaams en (een beetje) Berber, en waarin bijvoorbeeld ook woorden worden omgedraaid.

Een voorbeeld: het Smibanese woord *ams* betekent 'meisje'. Dat zit zo: *ams* is het omgekeerde van *sma*, en *sma* is een Surinaams woord voor 'meisje'. Een ander woord voor 'meisje' is *dien* – je kunt zelf misschien verzinnen waarom.

Dit soort jongerentalen zijn er over de hele wereld. Opvallend is dat dat omdraaien van woorden daarin heel vaak gebeurt. Al heel lang wordt in grote Franse steden een soort Frans gesproken dat *verlan* heet. Daarin wordt soms het hele woord omgedraaid, maar vaak worden ook de lettergrepen verwisseld. De naam *verlan* zelf is bijvoorbeeld afgeleid van *l'envers* (wat in het Frans 'het omgekeerde' betekent).

Onlangs verscheen het *Smibanese woordenboek 2.0*, waarin de betekenis van bovenstaande en vele andere woorden wordt verklaard. Omdat het woordenboek genomineerd was voor een belangrijke [taalboekenprijs](#), verschenen er ook filmpjes over op het internet.

In [dit filmpje](#) zie je onder anderen Soortkill, die het boek heeft samengesteld, en in [dit filmpje](#) zie je een oude witte man die het toch ook een mooi boek vindt. Als je even tijd hebt, kun je ook [dit filmpje](#) bekijken, waarin mensen de 'Nationale Quiz Nieuw Nederlands' spelen. Hoeveel woorden ken jij?

Vragen

Beantwoord vraag 1 samen met een klasgenoot en bespreek jullie antwoord daarna in de klas.

- 1 Bekijk het begin van [dit filmpje](#). Leg in je eigen woorden uit waarom de straattaal van de Bijlmer *Smibanese* heet.
- 2 Wat betekenen deze zinnen? Ze komen uit het [Smibanese woordenboek](#).
 - Me attap is vier keer duurder dan je huur.
 - Bij die fissa zijn alleen maar amsen.
 - Maak me niet arrap, man.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

- 1a** Eigen antwoord, bijvoorbeeld: 'Nee, het is geen Nederlands woord.'
Of juist: 'Ja, want het staat in Nederlandse woordenboeken.'
- 1b** Vier.
Om *borsjtsj* in cyrillische letters te schrijven, heb je maar vier letters nodig: *борщ*.
-

Antwoorden tweede onderwerp

- 1** Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
'In het Smibanese worden veel woorden omgekeerd. *Smib* is het omgekeerde van *Bims*; *Bims* komt weer van *Bimre*, het straattaalwoord voor de Bijlmer.'
- 2** De betekenis van de zinnestelsels:
- Mijn schoen is vier keer duurder dan je huur.
- Op het feest zijn alleen maar meisjes.
- Maak me niet boos, man.
-